

خانواده ها در آستانه خاموشی

یادش بخیر، خانواده های دهه 60 و 70 را می گویم مرور آنها بیشتر از همه شلوغی، رفت و آمدهای همیشگی و مهمانی رفتن و مهمان آمدن در خانه هایی بزرگ را برای نسل ما تجلی می کند.

یادش بخیر، خانواده های دهه 60 و 70 را می گویم مرور آنها بیشتر از همه شلوغی، رفت و آمدهای همیشگی و مهمانی رفتن و مهمان آمدن در خانه هایی بزرگ را برای نسل ما تجلی می کند.

به گزارش خبرنگار ایرنا، خانه هایی پر از بچه های قد و نیم قد که از همه سنی در آنها پیدا می شد از نوزاد شیرخوار گرفته تا جوان دبیرستانی و پشت کنکوری که همگی اعضای یک خانواده پر جمعیت و شلوغ را تشکیل می دادند. گاهی سر و صدا، بازی کردن و حرف زدن در این خانواده ها به حدی بود که صدای شان به کوچه هم می رسید و آنقدر محیط این خانه ها شلوغ بود که مغلوب صداهای ماشین و بقیه سر و صداهای محله می شد. در یک جمله سکوت در این خانه ها بهایی گرانبها بود که بسیار اندک آن هم در هنگام نیمه شب پیدا می شد و شب هنگام چادرش را بر سر خانواده ها می کشید.

اینها تصویرهای گذشته اما واقعی از خانواده های ایرانی و به تبع ایلامی است که 2 دهه گذشته مشهود بود اما آیا خانه و خانواده های ایرانی این روزها چنین فضایی را دارند؟ در روزهای اخیر خبری مبنی بر پایین بودن میزان گفت و گو در خانواده های ایرانی تا سقف 25 دقیقه در رسانه ها منعکس شد و نگرانی جدیدتری را بین خانواده ها و مسئولان بوجود آورد. به عقیده کارشناسان مسایل اجتماعی ورود شبکه های اینترنتی و اینترنت از عمده ترین دلایل پایین آمدن میزان گفت و گوی بین خانواده های امروزی است که آنها را در آستانه خاموشی قرار داده است. مساله ای که کارشناسان بر آن اتفاق نظر دارند و مهمترین راهکار آن را آموزش با استفاده از شیوه های مختلف عنوان می کنند.

** گفت و گو عنصر حیاتی در استحکام خانواده است

یک کارشناس ارشد روانشناسی بالینی معتقد است: خانواده ها پایه بنیادین جامعه، سلول سازنده زندگی و خشت و بنای هر جامعه ای محسوب شده و گفت و گو مهمترین مهارت در تحکیم بنیان خانواده ها است. نسرين شهبازی به خبرنگار ایرنا گفت: ایجاد فضای گرم خانوادگی مستلزم تقویت فرهنگ گفت و گو است ولی امروزه با توجه به مدرنیته شدن جوامع، اینترنت و شبکه های مجازی جایگزین گفت و گوهای خانوادگی شده اند. وی با بیان اینکه گفت و گو عنصر حیاتی در استحکام خانواده ها محسوب می شود، اظهار کرد: گفت و گو کردن هم روابط بین اعضای خانواده را تقویت می کند و هم فرصتی تا افراد علائق، صمیمیت و کدورت های خود را ابراز و فاصله بین یکدیگر را کاهش دهند.

به گفته شهبازی، خانواده ای مستحکم است که اعضای آن گفت و گو با هم را دوست داشته باشند و از همنشینی با هم لذت ببرند و در این چنین خانواده هایی اعضا کمترین تنش را در فضای خانه با هم داشته و در نهایت فرزندان موفق تربیت می کنند.

وی تاکید کرد: در جامعه کنونی با توجه به پیشرفت فضاهای مجازی و اشتغال والدین امکان دید و بازدیدها به حداقل رسیده در حالیکه گفت و گو زمینه اصلی ارتباط در خانواده ها محسوب شده و می توان گفت قطع ارتباط کلامی یا کم شدن آن در خانواده ها رابطه معناداری با افزایش ناراحتی های روحی دارد.

وی افزود: وقتی در خانواده ای اعضا چه والدین و چه فرزندان صحبتی با هم ندارند مشکلات خود را با هم در میان نگذاشته و تخلیه روانی نمی شوند که این مساله ناراحتی های روحی آنها را بیشتر می کند.

این کارشناس ارشد روانشناسی یادآور شد: گلایه زوج ها و دوری آنها از فرزندان و بر عکس، تنهایی بزرگسالان بیانگر این واقعیت تلخ است که گفت و گو در خانواده ها روز به روز رو به کاهش است.

شهبازی اشتغال والدین در خارج از منزل را عامل اصلی تشدید کننده دیگر علاوه بر فضاهای مجازی در پایین آمدن میزان گفت و گو در بین خانواده ها دانست و گفت: خانواده ها باید برای رهایی از این معضل ساعت مشخصی از شبانه روز را به گفت و گو با هم اختصاص داده و کودکان را به جمع های خود وارد کنند تا آنها نیز مهارت برقراری ارتباط را بیاموزند.

وی تقویت ارتباط عاطفی بین اعضا را یکی از مهمترین تاثیرهای گفت و گوی مناسب در خانواده ها دانست و اضافه کرد: باید با مشاره و آگاه سازی لازم مهارت گفت و گو به خانواده ها آموزش داده شود.

**** مهارت گفت وگو یکی از مهمترین ابزارها در کنش اجتماعی**

یک جامعه شناس نیز در خصوص معایب پایین بودن میزان گفت وگو در خانواده های امروزی می گوید: این مساله به عنوان یک کمبود اجتماعی در کاهش روابط بین فردی، تنزل در روابط عاطفی و احساسی بین فرزندان و والدین و تربیت پذیری کودکان تاثیر منفی دارد.

محسن ملکشاهی اظهار کرد: کاهش روابط اجتماعی در کاهش سرمایه اجتماعی و به تبع آن در کاهش اعتماد اجتماعی تاثیر گذاشته و موجب ایجاد شکاف و گسست بین نسلی می شود.

وی پایین بودن میزان گفت وگو در خانواده ها را اثر منفی در یادگیری مهارت گفت وگو به عنوان یکی از مهمترین ابزارها در کنش اجتماعی دانست و افزود: امروزه رفتارهای غیر متعارف نظیر سرگرمی در شبکه های مجازی و اینترنت جایگزین گفت وگو در خانواده ها شده است.

این جامعه شناس، آگاه سازی را مهمترین ابزار برای اصلاح این مساله دانست و یادآور شد: افراد قبل از استفاده از هر نوع تکنولوژی باید فرهنگ استفاده از آن را فرا گرفته و به آن آگاهی پیدا کنند تا آسیب های آن نظیر پایین آمدن میزان گفت وگو در خانواده ها آنچنان در جامعه نمایان نشود.

ملکشاهی با تاکید بر ارائه آموزش و آگاه سازی خانواده ها از نیازهای روحی و روانی و همچنین استفاده درست از تکنولوژی های روزمره را راهکار مهم در مقابله با این معضل عنوان کرد.

به گفته ملکشاهی، علاوه بر این نقش نهادهای اجتماعی نظیر مدرسه، مراکز آموزش عالی و ارگان های مرتبط با حوزه فرهنگی و اجتماعی در ارائه آموزش های مربوطه مهم و پررنگ است.

**** خانواده ها ضرورت گفت وگویی با کیفیت را در خانه جدی بگیرند**

معاون اجتماعی اداره کل بهزیستی ایلام نیز در این زمینه معتقد است: خانواده ها ضرورت گفت وگویی با کیفیت را در خانه باید بیش از پیش جدی بگیرند.

زهره همتی توضیح داد: در سال های اخیر میزان متوسط گفت وگو در خانواده ها به دلایل مختلف کاهش یافته و به 25 دقیقه در طول شبانه روز رسیده است.

وی یکی از علت های این مساله را مشغله کاری زیاد والدین اعلام کرد و گفت: مسایل اقتصادی موجب شده هم زن و هم مرد بیرون از منزل کار کنند و در برخی موارد هم شغل دوم داشته باشند و ساعت حضورشان در خانه کم شود.

همتی ورود دنیای مجازی به خانواده ها را از دیگر دلایل پایین آمدن میزان گفت وگو در خانواده ها دانست و یادآور شد: شبکه های اجتماعی موجب شده پدر و مادر و فرزندان مدت زیادی از وقت شان را کنار هم اما دور از هم باشند که تداوم این روش به مرور تمایل اعضا خانواده برای گفت وگو کاهش می دهد.

معاون اجتماعی بهزیستی ایلام افزود: از طرفی سرگرمی پدر و مادرهای امروزی و بچه ها نسبت به قبل بیشتر شده که این امر حرف های مشترک آنها را کاهش و در نتیجه رغبت شان را برای گفت وگوهای خانوادگی کم کرده است.

وی گفت: امروزه شکل رابطه ها نیز تغییر کرده و تلفن و پیامک چه نوشتاری و چه تصویری جایگزین دیدارها شده است خانواده ها دیگر این خلا را احساس نمی کنند که ساعتی مشترک را برای دور هم جمع شوند و با یکدیگر در خصوص مسایل مختلف گفت وگو کنند.

این استاد روانشناسی با بیان اینکه یک رابطه و گفت وگویی خوب و مناسب می تواند مسائل و مشکلات روانی انسان ها را برطرف کند، خاطر نشان کرد: البته نباید تنها به گفت وگو اهمیت داده شود بلکه کیفیت گفت وگو نیز از اهمیت ویژه ای برخوردار است تا به نیاز روانی اعضای خانواده جواب داده شود.

به گفته همتی، سنین بین یک تا دو سالگی فرزند به حضور فیزیکی والدین به ویژه مادر نیاز داشته و پس از این سن کیفیت و چگونگی گفت وگو مهم و حائز اهمیت است.

وی اضافه کرد: پدر و مادرها باید الگوی مناسبی در گفت وگو باشند و خود را مقید به زمان و برنامه مشخصی برای گفت وگو در منزل دانسته و با فرزندان پیرامون مسائل مختلف روز و غیره صحبت کنند.

وی تقویت ارتباط عاطفی بین اعضا مختلف خانواده را در تقویت مهارت گفت وگو مهم دانست و افزود: این مساله بدون شک سلامت روانی خانواده ها را در پیش خواهد داشت.

همتی در خصوص وظایف والدین برای تقویت مهارت گفت وگو با فرزندان توضیح داد: والدین در این زمینه باید مطالعه لازم را داشته و با نیازهای روانی فرزندان آشنا بوده و با گفت وگو و حرف زدن به دنیای آنها نزدیک شوند.

وی یکی از عمده ترین علت پایین بودن میزان گفت وگو در خانواده ها را عدم کسب مهارت گفت وگو از سوی زن و مرد دانست و گفت: آموزش های پیش از ازدواج در این زمینه تاثیر گذار خواهد بود.

گزارش از: آزاده خرم